

Sygn. akt IV P 71/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2018 r.

Sąd Rejonowy w Belchatowie IV Wydział Pracy

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Beata Grabiszewska
Protokolant:	zast. kierownika sekretariatu Wiesława Rudzka

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2018 r. na rozprawie w B.

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) w R.

o ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach i sprostowanie świadectwa pracy

1. oddała powództwo;

2. zasądza od powoda M. K. na rzecz pozwanego (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) w R. kwotę 120,00 zł /sto dwadzieścia złotych 00/100 / tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV P 71/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 9 lipca 2018 roku, skierowanym przeciwko (...) S.A. w B. Oddział Kopalnia (...) w R., powód M. K., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o ustalenie, że w okresie od 11 lipca 1978 roku do 30 września 1980 roku był zatrudniony w szczególnych warunkach na stanowisku górnik odkrywkowy. Nadto powód wniósł o sprostowanie świadectwa pracy oraz wzajemne zniesienie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu podał, że we wskazanym okresie pracował w szczególnych warunkach w Kopalni (...) w budowie – Zakładzie (...), na stanowisku górnika odkrywkowego, gdzie wykonywał pracę przy wydobywaniu odkrywkowym węgla brunatnego.

W świadectwie pracy pracodawca wskazał, że powód wykonywał pracę jako ślusarz, natomiast na wniosek powoda o sprostowanie świadectwa pracy pracodawca prawidłowo wskazał stanowisko w świadectwie pracy w warunkach szczególnych. Powód podał, że na skutek tych rozbieżności Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję odmowną o przyznaniu emerytury pomostowej, nie zaliczając spornego okresu pracy do pracy w warunkach szczególnych.

Interes prawny w żądanym ustaleniu powód opierał na normie art. 189 kpc i wskazywał, że po wyroku będzie mógł ponownie skutecznie dochodzić swoich praw przed ZUS.

W odpowiedzi na pozew z dnia 26 lipca 2018 roku pełnomocnik pozwanego pracodawcy wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu podnosząc w uzasadnieniu, że powód nie posiada interesu prawnego w ustaleniu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, bowiem przedmiotowe ustalenie będzie miało mu służyć do uzyskania emerytury.

W tym zakresie odwołał się do orzecznictwa Sądu Najwyższego wskazując, że żądanie ustalenia wykonywania pracy w warunkach szczególnych do celów ubezpieczeniowych podlega oddaleniu z braku interesu prawnego. Postępowanie w tym przedmiocie należy bowiem do właściwości organów rentowych.

Na rozprawie strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. K. był pracownikiem Kopalni (...) w R. od 11 lipca 1978 roku do 30 września 1980 roku.

W świadectwie pracy pozwany pracodawca zamieścił informację, że powód pracował na stanowisku ślusarza.

(dowód: świadectwo pracy – k. 9)

Na wniosek powoda pozwana Kopalnia wystawiła w dniu 10.08.2015 roku świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym zamieściła informację, że w okresie od 11 lipca 1978 roku do 30 września 1980 roku M. K. wykonywał prace przy wydobywaniu odkrywzkowym węgla brunatnego, piasku posadzkowego, anhydrytu i gipsu na stanowisku górnik odkrywzkowy.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach – k. 6)

Decyzją z dnia 16 sierpnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił powodowi prawa do emerytury pomostowej między innymi dlatego, że nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat. Do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach ZUS nie uwzględnił okresu pracy

w (...) B., ponieważ ze świadectwa pracy wynika, iż powód pracował na stanowisku ślusarza, a w świadectwie pracy wykonywanej w szczególnych warunkach zakład pracy potwierdził zatrudnienie na stanowisku górnika odkrywzkowego.

(dowód: decyzja ZUS – k. 10-10v)

M. K. ukończył 58 lat. Ustalenia, że w okresie od 11.07.1978 roku do 30.09.1980 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach dochodzi w celu ustalenia uprawnień emerytalnych i wysokości emerytury. Uzyskanie pozytywnego rozstrzygnięcia umożliwiłoby powodowi ponowne wystąpienie do ZUS o ustalenie prawa do emerytury pomostowej. Powyższe ustalenie nie jest mu potrzebne do żadnych innych celów.

(dowód: zeznania powoda – k. 37-38 w zw. z k. 39, k. 39)

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający dla potrzeb wydania orzeczenia w sprawie.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest nieuzasadnione.

Wytoczenie powództwa o ustalenie zatrudnienia w szczególnych warunkach opiera się na przepisie art. 189 kpc, ograniczającym zakres tego żądania do ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa oraz uzależniającym jego uwzględnienie od istnienia interesu prawnego. Decydujące znaczenie należy

przypisać interesowi prawnemu, gdyż bez jego istnienia nie jest możliwe ustalenie prawa lub stosunku prawnego. W piśmiennictwie przyjmuje się, że interes prawny, to interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych, który z reguły występuje wtedy, gdy istnieje niepewność tego prawa lub stosunku prawnego, wynikająca z przewidywanego lub uzewnętrznionego ich kwestionowania (por. T. R.: Interes prawny w procesie i w postępowaniu nieprocesowym, W. 1971 rok, s. 22).

Powszechnie przyjmuje się, że powód nie ma interesu prawnego w domaganiu się ustalenia, jeżeli może osiągnąć ochronę swych praw w drodze wytoczenia powództwa o świadczenie lub o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 roku, w sprawie sygn. akt II CKN 201/97, R.Pr. 1998, z. 2, s.66, z dnia 21 lipca 1999 roku w sprawie sygn. akt I PKN 173/99, OSNAPiUS 2000, nr 20, poz. 747, uchwałę z dnia 17 czerwca 1987 roku w sprawie III PZP 19/87, OSNCP 1988, nr 10, poz. 132).

Z reguły istnienie takiego interesu pracownik wykaże wówczas, gdy ustalenie określonego stosunku prawnego lub prawa konieczne mu będzie do celów pracowniczych. Inaczej sytuacja przedstawia się, gdy pracownik żąda określonego ustalenia przez sąd pracy dla celów ubezpieczenia społecznego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 1978 roku w sprawie sygn. akt V UZP 5/78, OSNCP 1977, z 1, poz. 1, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 1979 roku w sprawie sygn. akt III PZP 17/78, OSNCP 1979, z. 7-8, poz. 143).

Całe postępowanie dotyczące ustalenia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych z ubezpieczenia społecznego należy do właściwości organów rentowych, zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., I UK 245/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 57). Organ rentowy samodzielnie ocenia w postępowaniu dotyczącym tych świadczeń przesłanki uprawniające do nabycia prawa do emerytury. Pracownik w celu uzyskania tych świadczeń składa wnioski do właściwego organu wraz z koniecznymi dowodami wskazującymi zasadność tego wniosku. Pogląd ten znajduje odzwierciedlenie w ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 1978 roku w sprawie sygn. akt V UZP 5/78, OSNCP 1977, z 1, poz. 1, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 1979 roku w sprawie sygn. akt III PZP 17/78, OSNCP 1979, z. 7-8, poz. 143).

W uchwale z dnia 17 czerwca 1987 roku w sprawie sygn. akt III PZP 19/87 (OSNC 1988, z. 10, poz. 132) Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że pracownik nie ma interesu prawnego w dochodzeniu przed sądem pracy ustalenia zatrudnienia go w warunkach szczególnych, skoro okoliczność ta ma być przedmiotem samodzielnych ustaleń organu rentowego. Roszczenie pracownika przeciwko zakładowi pracy podlega oddaleniu z braku interesu prawnego. Podobne stanowisko Sąd Najwyższy zajął w wyroku z dnia 3 listopada 1994 roku w sprawie sygn. akt I PZP 45/94 (OSNP 1995, z. 6, poz. 74).

Nadto postępowanie sądowe o ustalenie nie może być środkiem do uzyskania dowodów w innym postępowaniu, w tym rentowym i emerytalnym.

Dotychczasowe stanowisko Sądu Najwyższego znajduje potwierdzenie w postanowieniu z dnia 19 stycznia 2012 roku w sprawie I PK 108/11 (opubl. L.), w którym Sąd Najwyższy wskazał, że „kwalfikacja określonej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych (ewentualnie w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego), zatem pracownik wytaczający w tej materii przed sądem pracy powództwo o ustalenie nie wykazuje w ogóle interesu prawnego w rozumieniu art. 189 KPC, niezależnie od tego przeciwko komu (pracodawcy, czy organowi rentowemu) skierował pozew”.

Pracownik nie jest pozbawiony ochrony prawnej. Decyzja odmawiająca ubezpieczonemu prawa do świadczenia emerytalnego (na przykład z powodu nieuwzględnienia okresów jego zatrudnienia

jako pracy w szczególnych warunkach) podlega weryfikacji w postępowaniu odwoławczym przed sądem powszechnym (sądem ubezpieczeń społecznych).

Sąd Rejonowy, podzielając przytoczone stanowisko Sądu Najwyższego, uznał, iż powód nie ma interesu prawnego w ustaleniu zatrudnienia

w szczególnych warunkach. Ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywane wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych (ewentualnie w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego).

Powód M. K. wnosił o ustalenie, że w spornym okresie świadczył pracę w szczególnych warunkach. Równocześnie powód zeznał,

że ustalenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach dochodzi w celu uzyskania prawa do emerytury i ustalenia jej wysokości. Nie wskazywał żadnych innych celów, do których chciałaby wykorzystać ww. ustalenie.

Reasumując, powód dochodził w istocie ustalenia wykonywania pracy

w szczególnych warunkach w spornym okresie wyłącznie dla celów uzyskania świadczenia z ubezpieczenia społecznego, dlatego też nie posiada interesu prawnego w żądanym ustaleniu. Kwalifikacja określonej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych, ewentualnie w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego.

Zgodnie z jednolitym orzecnictwem postępowanie przed sądem nie może służyć gromadzeniu dowodów, które miałyby być w przyszłości wykorzystane w innym postępowaniu. Z akt sprawy wynika, że zamiarem strony powodowej było uzyskanie w niniejszej sprawie orzeczenia, które miałyby być wykorzystane w postępowaniu przed organem rentowym.

Wobec braku istnienia interesu prawnego po stronie powoda Sąd Rejonowy nie rozstrzygał merytorycznie sprawy, bowiem o oddaleniu powództwa o ustalenie zadecydowały względy procesowe. Z tego też względu Sąd oddalił wnioski strony powodowej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka.

W przedmiotowej sprawie powód wystąpił również o sprostowanie świadectwa pracy poprzez zamieszczenie informacji o wykonywaniu

w spornym okresie pracy w szczególnych warunkach na stanowisku górnika odkrywkowego.

Zgodnie z treścią art. 97 § 2¹ kp pracownik może w ciągu 7 dni od otrzymania świadectwa pracy wystąpić z wnioskiem do pracodawcy

o sprostowanie świadectwa. W razie nieuwzględnienia wniosku pracownikowi przysługuje, w ciągu 7 dni od zawiadomienia o odmowie sprostowania świadectwa pracy, prawo wystąpienia z żądaniem jego sprostowania do sądu pracy.

Po pierwsze M. K. nie dochował trybu określonego

w powołanym przepisie, nie wystąpił do pozwanego pracodawcy

z wnioskiem o sprostowanie świadectwa pracy, które wydane zostało w dniu 30.09.1980 roku. Pozew do Sądu skierował dopiero 9 lipca 2018 roku. Po drugie, roszczenie powoda o sprostowanie, a w zasadzie uzupełnienie świadectwa pracy opiera się o ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, które to żądanie Sąd ocenił jako pozbawione interesu prawnego.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania, Sąd oddalił powództwo w całości.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 kpc, wyrażającego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, ustalając ich wysokość na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002

roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity - Dz.U.2013.poz. 490 ze zm.).